

Izhaja trikrat na teden vsaki torek, četrtek in soboto.

Stane za celo leto za Ameriko (izven Chicago) \$3.00. Za Evropo \$3.50. Za Chicago \$3.50.

Issued three times a week every Tuesday, Thursday and Saturday.

Subscription for United States (except Chicago) per year \$3.00, for Europe \$3.50. For City of Chicago \$3.50.

LIST ZA SLOVENSKI NAROD + GESLO + ZA RESNICO IN PRAVICO

Sloga jači

ENTERED AS SECOND CLASS MATTER OCTOBER 11, 1910, AT POST OFFICE AT CHICAGO, ILL., UNDER THE ACT OF MARCH 3rd 1879.

Nesloga tlači

ŠTEV. (No.) 75.

CHICAGO, ILL., SOBOTA, 24. JUNIJA (TUESDAY, JUNE 27), 1922.

LETO (Vol.) VIII.

New Yorški governor pohvali katol. šole.

V Brooklynu so predzadnji ponedeljek imeli šolsko graduiranje farne šole cerkve Presv. Deteta Jezusa, na Richmond Hill. Graduiranje se je vršilo v dvorani Brooklynske Muzikalne Akademije. Udeležba pri graduiranju je bila tako velika, da se je moglo skoro polovico občinstva vrniti domov, radi prenapoljene dvorane. Na to farno slavnost je bil povabljen tudi governor Miller države New York, ki je nekako tako-le govoril:

"Človeška družba jadra skozi dobo materializma. Iznajdbe, umetnost in znanstvo vse to je dospelo do visoke točke popolnosti, stvari, ki so človeka obdarile z udobnostjo pri delu in življenju in pri tem seveda tudi napolnile njegovo srce z veliko ambicijo po materialu."

"To je torej važno, da religija in izobrazba vsaja iskro božanstva v človeško srce, katera razlikuje človeka od živali, ojačuje in dviga njegovo hrepenenje nad materialom proti višjemu idealu, proti nebu, proč od nizkotne sebičnosti — proti premišljevanju namena in pomena človekovega življenja na zemlji."

"Organizirana družba, kot taka strnjena v državo, je omogočila človeškemu rodu pot k idealom, k realiziranju neskončnega višjega človekovega namena. In, da zagotovimo temu naprečku to nadaljevanje je potrebno, da vzdržimo, se ojačujemo in da skrbno varjemo fundament in stebre na katerih temelji država. Dom in njegov vpliv tvori temelj. Religija, morala in izobrazba so vir odkoder izvirajo vse lepe lastnosti človeka in tvorijo stebel, ki stojijo na prej omenjenem temelju. Da ravno religija, njenih deset božjih zapovedi tvori temelj morali — brez vere in morale bi bila človeška izobrazba človeku bolj škodljiva, kot v pomoč, ker v resnici, kakor sem že povdaril iz religije in morale izvirajo vse lepe lastnosti, ki jih poseda človek današnjega sveta."

"Jaz s svojo skromnostjo upoštevam religijo, kot najmočnejši stebel med vsemi stebri, ki držijo kviško moralo, katera je temelj srečnega doma in srečne države. Vendar pa najdemo v današnjih dnevih ljudi, ki trdijo, da svet izgublja svojo vero in da postaja neveren. Ako je to resnica, potem je še tolika večja potreba, da se vpliv religije ojači, ker brez nemejenega vpliva religije in njenega vzgajanja mladine v njenem duhu, bi bila človeška družba podobna ladji na morju, ki bi jo metali valovi, a mornarji bi ne imeli ne kompasa in ne ničesar, ki bi jih vodilo k rešitvi, ampak jadrali bi po mislih svoje sebičnosti. Medtem, ko pravim, da je religija eden izmed najmočnejših stebrov države in medtem, ko je tuja gotova stvar, da je religija glavni stebel pred napadom na državo in dom, ki izhaja iz nevere, še vedno država ne more direktno priznati religioznih instrukcij in istih spojitosti z posvetno izobrazbo. Ker ta korak bi dal povod, da bi stranke se naklonjene kazale gotovim religijam in pričelo bi se preziranje in iz tega bi izviralo sovraštvo. Ker je to dežela prostosti, kjer imajo vse religije enako svobodo in enake priložnosti za razširjevanje svojih nauk, je s tem pa še vedno dana prilika, da vspeva religija, ki ima boljše nauke, kot druga, tudi bolje."

"In ko se približujem koncu naj še povdarim, da oni, ki imajo v rokah poduk v župnijskih šolah se trudijo, da z eno roko vzgajajo mladino v svojem lepem duhu z drugo pa uče mladino posvetno izobrazbo. In komur je podeljena dolžnost, da pazi na šolsko vzgojo te dežele, je dolžan se prepričati o resničnosti vzgajanja mladine v farnih šolah in publikih. In če je kako pomankanje, se naj svetuje in gleda nato, da se doseže izboljšanje v takem oziru, ker naša odgovornost tirja od nas dolžnost, da čisto svoji mladini dobro duševno, moralno, pa tudi dušno vzgojijo!"

In v kolikor se tiče mojega današnjega pregledovanja v Vaši farni šoli, priznam, da ste v Vaši župniji skončali šolsko leto z največjim uspehom! In tudi priznati moram, da takega šolskega izpita še nisem slišal nikjer, kakor sem ga slišal nocoj v Vaši farni šoli!"

Tako torej governor največje države Zjedinjenih Držav New Yorške. To laskavo pohvalo o katoliških šolah ni izrekel kak katoliški duhovnik, da bi si zato imel vzrok, kakor vsak drugi, ampak governor — mož, v čigar rokah je usoda največje države naše Unije. Governor Miller je prominenten mož in kot tak, kot resničen mož se ne boji povedati javno resnice, namreč, da vera je glavni temelj morale pa tudi izobrazbe. Iz vere, ki človeka dviga proč od te nizkotne posvetne sebičnosti proti višjim idealom, pravi governor izhajajo vse lepe lastnosti človeka, kolikor jih pač ima.

Očetje, matere in vsi, ki žrtvujete za katoliške šole ste lahko ponosni na te krasne besede newyorškega governorja, ker takega spričevala ni dal katoliškemu farnim šolam še nihče, kakor ga je dal te dni javno pred tisočero množico governor Miller. To priznanje je izrekel mož, ki pozna šolstvo in ki ve kaj govori. Zato, se danes lahko vsak katoličan, ki podpira katoliške farne šole, raduje in veseli, ker njegove žrtve niso zastoj, ampak rodijo vspehe dan za dnem in te vspehe pripoznava že tudi vlada sama. S tem, da dajejo katoliškim šolam priznanje že celo naši vlažni državni faktorji sami, je pa enkrat za vselej temeljito pribita resnica, da iz katoliških šol in učilišč prihaja več izobrazbe in morale, kakor pa najsi bo iz katerih koli drugih.

(Dalje na 3. strani.)

KRIVDA KRVOPRELITJA V HERRIN-U PADE NA LASTNIKE.

Skupno število mrtvih je bilo 21.

Herrin, Ill., 26. junija. — Lokalna porota, ki je včeraj skupno z mrtvaškim oglednikom preiskovala vzroke strašnega krvoprelitja v Williamson Countyu, izjavlja, da vsa krivda te strašne dogodbe leži na vesti lastnikov premogorovov, ki so importirali stavkokaže in istim še celo niso povedali, da so jih najeli za stavkokažtvo.

Druga izpoved mrtvaškega oglednika odkriva sledeči slučaj. Neki G. Hederson unijski premogar, je bil ustreljen v sredo malo preje predno se je pričel krvavi ples. Mrtvaški oglednik izjavlja, da je bil ta strel oddan po superintendentu C. K. McDowell, ki je vodil obratovanje tamkajšnega premogovnika, kjer je razsajala v kratkem za tem krvava furija. S tem je bil dan torej povod, da je premogarjem zavrela kri po maščevanju. Za ostale povzročbe, ki so povzročile smrt 21. osebam niso znani povzročitelji, ker bojevanje se je vršilo vse križem in nobenemu ni mogoče označiti posamezne povzročitelje. Toda glede smrti unijskega premogarja Hedersona je izpovedal premogovniški uradnik Allen P. Findlay, ki je se je nahajal poleg superintendenta McDowell, ko je izstrelil usodopolni strel na premogarja Hedersona in je bil torej očitavec njegove smrti.

Najvažnejša izpoved pa je bila polkovnika Samuela N. Hunter zastopnika državnega adjutanta, ki je prihitel iz Springfielda takoj, ko je bilo prejeto prvo sporočilo o nemirih. On je omenil, da se je podal v urad premogorova v Herrinu in hotel dobiti superintendenta McDowell. Ko se je peljal po potu proti premogorovu, je bil ustavljen po oboroženi straži premogorovniške družbe. Ko je povedal, kdo je, mu je bil dovoljen vstop. Takoj za tem, je prijel resno superintendenta McDowell, da on ne sme ovirati promet na javnem prostoru izven ozemlja, ki ga lastuje družba in da tudi na družbeni zemlji ne sme straža hoditi oborožena. Nadalje mu je rekel: "Ali ne veste Vi, da s tem zanetujete ogenj sovražnosti v tem okrožju, ki je delavstvo skoro do malega vse unijonizirano?" Superintendent pa mi je izjavil, da družba bo kljub temu nadaljevala z obratovanjem, zato smatram jaz, da je za vse to odgovorna družba, ki se za resen opomin ni zmenila."

Vse te zaslizbe bodo odposlane pred sodnijo, ki bo vso to stvar vzela v roke za nadaljno natančnejšo preiskavo.

Kakor vse kaže, so hoteli lastniki umazati ugled organiziranih premogarjem, s tem, da bi jim obesili odgovornost za krvavo tragedijo na

RAZNE NOVICE.

GOVERNOR SMALL OPROŠČEN.

Waukegan, Ill., 26. junija. — Slučaj illinoškega governorja Smalla, ki se je vodil skoro leto dni, radi obdolžitve poverjenosti, se je zadnjo soboto popoldne zaključil z proglašenjem porotnega odbora, da je governor Small spoznan nekrivim in vsled tega oproščen.

MRS. SMALL ZADEL MRTVOUD.

Kankakee, Ill., 26. junija. — Za veseljem pride žalost, resničnost teh besedi je skusil še tisti dan, ko je bil po porotniških oproščen v soboto večer governor Small sam. Mrs. Small je zadel mrtvoud v sredi prijateljev, ki so prihiteli čestitati governorju k srečnemu izidu njegovega slučaja. Mrs. Small je zadeta od mrtvouda tako hudo, da zdravniki nimajo nobenega upanja, da bi okrevala in pravijo, da je njeno življenje na tehnici.

NEMŠKI ZUNANJNI MINISTER UMORJEN.

Berlin, 26. junija. — Zadnjo soboto je padel zadet od krogel nemški zunanji minister Dr. Walter Rathenau. Napad se je izvršil, ko se je peljal iz svojega urada proti domu v avtomobilu. Atentatorji so se vozili v drugem avtomobilu in ko so došli Rathenauov avto je bilo oddanih 8. strelav hkratu. Rathenau je bil na mestu mrtev. To je že drugi odlični evropski državnik, ki je postal tekom enega tedna žrtev atentatorjev.

NEMCI SE BOJE REAKCIJE MONARHISTOV.

Berlin, 26. junija. — V nemških vladnih krogih pričakujejo monarhističnega gibanja in so v strahu, da izbruhne revolucija. Vsi so mnenja, da je bil napad na zunanjega ministra Rathenau izvršen po monarhistih. Raditega je nemška vlada odredila v Berlinu vojno stanje.

AMERIKANSKI BIVŠI URADNIK UJET V MEKSIKI.

Mexico City, 26. junija. — Bruce Bielaski bivši uradnik justičnega departmanta v Washingtonu je bil v nedeljo popoldne, ko se je v spremstvu svoje žene in par prijateljev peljal na sprehod ustavljen po krde lu meksikanskih banditov. Banditje so ženske izpustili in jim veleli oditi nazaj, da morajo preskrbeti 10. tisoč dolarjev odkupnine pred solčnim zahodom v ponedeljek. Bielaski in njegov prijatelj pa sta bila odvedena v ujetništvo v gore.

(Dalje na 3. strani.)

njih rame. Vendar luč resnice je bila ob tej priliki presvetla in je lastniške javnosti temeljito pokazala prav take, kakršni v resnici so, nampram ubogemu trpinu premogarju.

IZ JUGOSLAVIJE.

Kartograf dr. Gavazzi, priznani učenjak, je opremil stenski zemljevid naše mile očetjave z izrazom "kraljestvo." Pa ni vprašal političnih zemljepiscev, ki so odločili, da se mora brati "kraljevina." (Je dobro grozdeje). Po demokratskem načelu so morali že tiskan naslov zemljevida prepapati s koščekom papirja, potiskanim s "kraljevino." V svoji gorečnosti pa so pozabili, "prepapati" isti izraz na vrhu tega zemljevida. Tako sedaj naši abecedarji vidijo v šolah, da imamo od zgoraj "kraljestvo", spodaj pa "kraljevino." Ubogi Gavazzi, veliki čas je našel prazni klas!

Smrt pred lokomotivo. Dne 28. maja okoli devete ure zvečer so šli preko železniških tračnic na križišču proge Zagreb — Stenjevec železniški kontrolor Franjo Aliuš v družbi treh spremljevalcev. Ko so stopali preko tira, so slišali žvižg brzovlaka, ki je drvel proti Zagrebu ter opazili kakih 100 korakov pred vlakom stavbenega podjetnika Josipa Kaučič, ki je ravnokar korakal preko tira. Zgoraj omenjeni so začeli kričati nad Kaučičem da bi ga opozorili na grozno smrtno nevarnost. Res, za trenutek se je Kaučič umaknil s tira, a na to zopet stopil nanj in tačas ga je že zgrabila lokomotiva brzovlaka, ga podrli na tla in ga rivala nekaj časa pred seboj in ga je na to vrgla s tira vsega razmesarjenega. Kaučič je bil seve pri priči mrtve.

Davno prepozno! Enketna komisija za pregled poslovanja direkcije vojnega plena je sklenila predložiti pravosodnemu ministrstvu zahtevo pojasnila: za koliko je cenjena vrednost državnega plena, koliko se je prešlo iz sekvestriranih podjetij, koliko se je prešlo na račun nemške vojne odškodnine in ostalih obveznih držav v denarju in blagu in koliko znaša celo imetje reparacijskega fonda s stanjem od 1. junija 1921. Posebno se še bodo pregledale direkcije plena v Sloveniji. (Z ravnokar omenjenimi zahtevami enketne komisije zopet ne bo nič, ker je naš vojni plen davno izginil nekje in bogvekam v Beogradu, kako pa je bilo z nemško vojno odškodnino v živini, pa nam je itak že več kot dovolj znano. Ako bodo zadevo z vojnim plenom in reparaciji res preiskovali, bodo prišle post festum na dan zopet doslej še neodkrita afere, v katere so zapletene najvišje osebnosti civilnega in vojaškega kroja.

Električna železnica v Mariboru je na obzorju. — Znana tvrdka Siemens in Halske je izdelala za cestno železnico v Mariboru že nek načrt in proračun. Upanje je, da se bo napravila delniška družba, ki bi poskrbela za potreben denar za zgradnjo te prepotrebne železnice. Izhajališče te železnice bi bilo v Melju, kjer bi se v to pripravili potrebni prostori na občinskem svetu poleg klavnice. Le urno na delo, da že vendar enkrat dobimo cestno železnico.

EDINOST

GLASILO SLOVENSKEGA KATOLIŠKEGA DELAVSTVA V AMERIKI.

Izhaja trikrat na teden.

Slovenian Franciscan Press

1849 W. 22nd Street,

Telephone: Canal 98.

Chicago, Ill.

ADVERTISING RATES ON APPLICATION.

Published Three Times a Week by

SLOVENIAN FRANCISCAN FATHERS, 1849 W. 22nd Street, Chicago, Ill.

Entered as second-class matter October 11, 1919, at the post office at Chicago, Ill. under the Act of March 3, 1879.

Odgovor na odgovor Dr. Kern-a.

(Dalje.)

“Vsled modernih zdravstvenih razmer se je umrljivost ljudi znižala, da se je v resnici treba bati, da bo svet sčasoma premajhen za število prebivalcev, če se bo človeški rod množil kot v zadnjih stoletih. Dozdaj so vojne, kuga, kolera, koze in druge nalezljive epidemične bolezni od časa do časa zmanjšale prebivalstvo dežel, odsejaj naprej lahko računamo, da se bo človeški rod potrožil vsakih sto let, če se reprodukcija (sic) ne omeji umetnim potom. Prebivalstvo bi hitreje rastle kot materialna sredstva po sedanjem ekonomskem sistemu.”

Iz tega Vašega dokaza se vidi, da niste samo neomalthuzianist v teoriji, pak tudi malthuzianist. Neomalthuzianist ste radi malthuzianizma. Vi tedaj verujete v Malthusov (anglikanski duhovnik 1766-1834) sociološki nauk, da se ljudstvo veliko hitreje množi, kakor pa potrebna življenska sredstva in da pride čas, ko bo več konsumentov, kot sredstev za konsumentiranje. Recimo zaenkrat, da je to res. Je li logični postulat tega kontrole porodov, v Vašem smislu? Odločno ne! Tudi ko bi ne bilo drugega izhoda, ne. In sicer zato ne, ker ni stvar sociologije določati kaj je prav kaj ni, ampak stvar etike, morale. Etika je mati, sociologija njena hči. Hči, zlasti mladoletna—in sociologija je vedno mladoletna, ker del etike, se mora ravnati po materi, ne mati po hčeri. Če je narobe, je pač res narobe, kar kaže zgodovina avtonomne sociologije sem od njenega očeta Adama Smitha, pa do Lujo Brentana, Werner Sombarta in njunih prežvekovavcev.

Sicer so pa še drugi izhodi, naravni, ne protinaravni, kakor je novo-malthuzianski. Malthus sam, vsaj kakor nekateri mislijo, ni učil umetne kontrole porodov, ampak naravno. Tako pravi Dr. Sutherland: “In order to avoid the evils of overpopulation, Malthus advised people not to marry, or, if they did, to marry late in life and to limit the number of their children by the exercise of self restraint. He reprobated all artificial and unnatural methods of birth control as immoral.” . . . Birth control p. 2. sq.) Seve on ni mogel veliko o “moral restraint” govoriti, ker je učil, da je ta nagon močnejši, kot pamet. Zato je bil ta izhod v njegovih ustih bolj teoretičnega kot praktičnega pomena. Da je to mnenje zmotno, da je glede tega nagona, ako je normalno razvit, ne samo večja ali manjša zmernost, kakor jo pač razni oziri zahtevajo, ampak tudi popolna abstinenca, mogoča in brez škode za dotičnega, tega danes noben resen znanstvenik na tem polju ne taji, tudi zdravniki ne, če nimajo svojega znanja v strankarski službi in če niso v tem oziru sami prizadeti. (Gl. Dr. med. in kirur. Augustin Gemelli: Quaestiones theologiae medico-pastoralis vol. I Non moehaberis p. 64—104., kjer navaja za to svoje mnenje zdravniki: Raffalovich, Moll, Tarchanoff, Eulenburg, Fonssagrives, Fere, Blanc). Sicer so pa najmočnejši dokaz za to tisoči in tisoči živih zgledov, živih celibatarjev, resničnih, gospod doktor, ne samo vojaških. Kakor je videti Vi tega ne verjamete, ker pravite, da tisti najbolj prakticirajo kontrolo porodov, ki najbolj kriče proti njej. A vedite, gospod doktor, da Vam teh besed ni narekovalo Vaše znanstveno prepričanje, ampak zli pamfletistični duh socialistov najnižje kategorije, za katere jaz nimam stvarnega odgovora, ker so mu nedostopni, ampak kvečjemu kacega sršena.

Tedaj tudi v tem slučaju, ko bi bila Malthusova sociološka teorija prava, kontrola porodov ne bila edini izhod iz zagate. Naravna kontrola porodov, potem časne, ali vedne in popolne abstinence, kdor se čuti poklicano zanj, bi morala biti parola. Ljudstvo, bi bilo treba kvalitativno dvigniti, pravi H. Pesch, pa bi se ne bilo treba bati njega kvantitete.

Sicer je pa Malthusova teorija s svojimi matematičnimi formulami, da se ljudstvo množi v geometričnem razmerju (1, 2, 4, 6, 8.) življenska sredstva pa v aritmetičnem razmerju (1, 2, 3, 4, 5.), danes že precej pozabi izročena, kakor pravi Cathrein. In A. Wagner meni: “Malthuzovi poizkusi, spraviti tako zapletene pojave v kratke formule, so nezdružni, njegovo statistično dokazovanje nedostavno, njegovo psihološko utemeljevanje prav tako.” Veliko napako delajo malthuzianci s tem, ker imajo pri svojih računih sodobni ekonomski sistem pred očmi in se ga poslužujejo za bazo svojih utopij. Saj vendar zgodovina sociologije tako jasno prica, da človeka že sam čut samohrane sili k vednemu izboljšanju ekonomskih razmer.

Pa recimo, da bo res cela zemlja, ne samo posamezni kraji, enkrat dosegla višek svoje produktivnosti, število ljudi pa tako narastle, da ne bo kruha za vse. Vendar, gospod doktor, ne bojte se, da se bo to že jutri ali pojutranjem zgodilo. Neki angleški socialni preroki so l. 1890 na svojem sestanku ugotovili, da danes zemlja preživlja 1500 milijonov ljudi, prerediti pa dajih more 6000 milijonov. Iz tega so sklepali, da če bo število rojstev pri vsakem tisoču za osem prekašalo število smrti, zemlja črez kakih 200 let ne bo mogla vsem kruha dati. Opel pa pravi, da more zemlja največ 34 milijard ljudi preživeti, ter dostavlja, da pride do tolikega števila svojih otrok šele v kakih tisoč letih. Se razume, da je vse to le ugibanje. Gotovo je, da bodo vsaj otroci teh starišev, ki zdaj žive še lahko k skledi prišli in ne k prazni, če bodo le hoteli. Torej tudi v tem slučaju ni zdaj še nikake potrebe kontrolirati porodov. Pameten človek šele takrat išče zdravnika in zdravil, kadar je bolan le hipohondri hodijo zdravi, telesno zdravi, k njim po recepte.

Prav za prav je pa ves malthuzianizem in ta Vaš dokaz nekaj analognega, kakor če bi se kak “pentar” postavil pred to ali ono Rafaelovo Madono, jo začel kritizirati in s svojim čopcem popravljati. To bi bila prečrznost prve vrste. Še večja predrznost je, če gre ena človeška reva popravljat božja dela. Začetnik in gospodar življenja menda vendar malo bolje ve, za koliko gostov je pogrnil zemeljsko mizo, ko en berač, ki je nekega dne prisedel in ko se je najedel, začel računati, koliko se jih bo za njim še moglo najesti. Takim skazamojstvom se on, antropopatično povedano, smeje. Zlasti vi zdravniki si nikar preveč ne domišljajte, da boste smrti kaj prida skrhali koso in tako božje račune zmešali. Res je vaša

veča zelo napredovala, tisoče in tisoče življenj se reši, podaljša, ki se jih prej ni. A od časa do časa vam gospod življenja pokaže, da je nad vso vašo umetnostjo. Ali ni španska pred vašimi očmi uničila več življenj kot svetovna vojska? Ste ji zastavili morivski pohod po vesoljnem svetu? Kakor koklja, ki je račice zvalila in so ji v vodo ušle, ste stali in gledali in zdihovali: Ignoramus! Ne vemo! Potem, ko milijoni že drugim pustijo žlico in mesto pri zemeljski mizi, vi šele polagoma pridite v okom bacilo-sejavcu, če pridete. Jetika vam še danes klubuje. A komaj eni epidemiji izvijete morivno orožje iz rok, že se pojavi druga, ki zopet nemoteno mori pred vašimi očmi. Tako in še na mnoge druge načine Stvarnik regulira stvarstvo, ne izvemši človeštvo.

S takimi dokazi tedaj kolikor mogoče malo operirajte, da Vam ne pri-nesejo nečastnega naslova mojster skaza.

(Dalje.)

Rev. Hugo Bren, O. F. M.

IZ SLOVENSKEGA NASELBIN.

Frontenac, Kans. — Cenjeno uradništvo: — Ker je preteklo že precej časa, kar sem prejela od Vašega urada prelepi križec za nagrado novih naročnikov, si štejemo v prijetno dolžnost, da se Vam prav iz srca zahvalim za krasen dar. Križec je v resnici pravi okras za vsako krščansko hišo. Prav lepo se sveti po noči. Drugih posebnih novic za sedaj ni. Vas pozdravljam in ostajam zvesta čitateljica Vašega lepega lista Edinosti. **M. Krushitz.**

Joliet, Ill. — Dne 14. junija sem se napotil v slovensko jolietško naselbino, kjer biva veliko število naših dobrih rojakov. Naši listi imajo tudi v tej naselbini veliko zvestih naročnikov in prijateljev katoliškega tiska. Posebno in z velikim zanimanjem prebirajo list Edinost, ki se tako neustrašeno bojuje za prave katoliške ideale. In povsod tudi dajejo listu priznanje za junaški nastop proti razširjanju laži potom brezverskih listov.

Dospevši v Joliet, sem se podal k č. g. Fathru Plevniku, kjer sem bil prijazno sprejet. Najprvo sem čestital Fathru Plevniku k njegovemu srebnemu jubileju, zatem sva se pa marsikaj pomenila in tudi razmotrivala, kako bi bilo boljše agitirati, da bi se dosegel v naselbini večji uspeh za katoliški tisk. Za navodila, ki so mi jih dali preč. g. srebrnomašnik se najtopleje zahvaljujem, ker so mi v resnici tudi pomagala.

Takoj zatem sem se podal pa k našemu marljivemu zastopniku Mr. Muhiču, kjer sem bil zopet nad vse prijazno sprejet. Pri Muhičevi družini sem tudi ostal ves čas mojega bivanja v Jolietu, katerim sem tudi dolžan vse zahvale za izborno postrežbo in pomoč pri agitaciji. Naj Vam Bog stotero povrne vse, kar ste dobrega storili meni in za katoliške liste tekom mojega bivanja v Vaši naselbini.

Zglasil sem se tudi pri Mr. Bluthu, kjer sem bil zopet prijazno sprejet, kakor po navadi in pogosten po staroslovanski navadi, zakar sem jim iz srca hvaležen. Tudi njim Bog plačaj in vse stotero povrni!

Zglasil sem se tudi pri glavnemu predsedniku Kranjske Slovenske Katoliške Jednote Mr. Jos. Sitarju, kakor tudi pri glavnemu tajniku Mr. Jos. Zalarju, kjer sem prošil za oglas Jednote za v Koledar Ave Maria za prihodnje leto. Oba sta mi obljubila, da bosta stvar predložila seji glavnega odbora in stvar priporočila, ker naš Koledar je najbolj razširjen in zato tudi priporočljiv za oglaševalne namene. Obema se za njihovo prijaznost najlepše zahvalim.

Delavske razmere so se precej izboljšale, tako da brezposelnih ravno ni v sredini jolietške naselbine, le vsakdo se pritožuje nad slabimi plačami, ki jih sedaj plačujejo delavcem.

Od tukaj sem se podal tudi v tukajšno sosedno slovensko naselbino v Rockdale, kjer sem se zglasil pri Mr. Gospodariču slovenskemu županu mesta Rockdale. Mr. Gospodarič me je zelo prijazno sprejel in tudi pomagal pri moji agitaciji, tako, da sem tudi tukaj dosegel precej povoljen uspeh, kakoršnega nisem pri-

čakoval. Za vso naklonjenost Mr. Gospodariča se najpristneje zahvaljujem, kakor tudi vsem, ki so mi šli na roko tekom mojega bivanja v Jolietu in Rockdalu. Vsem še enkrat prisrčna hvala in Bog plačaj!

Leo Mladich, pot. zastopnik.

Sheboygan, Wis. — Težki operaciji na slepem črevesu se je morala podvreči soproga od Mr. Jernej Štokel. Enako tudi soproga od Mr. Fr. Werle. Obema rojakinjama želimo skorajšnega okrevanja in da bi se zdrave povrnila nazaj med svoje domače.

Mr. Michael Železnikar iz Chicago, se je mudil na obisku pri Mr. Michael Progarju.

Mesto Sheboygan se zelo rapidno množi in raste. Samo tekom meseca maja se je zgradilo 5. novih hiš, tako poroča mestni pregledovalec Mr. Albert Nack.

Tukajšni katoliški mladeniči so organizirali “Catholic Social Baseball League”. Liga bo obstajala iz mladeničev štirih tukajšnih katoliških župnij, in sicer: naše župnije sv. Cirila in Metoda, cerkve Najsv. Imena, cerkve Brezmadežnega Spčetja in cerkve sv. Petra Klaverskega. Namen te organizacije bo nuditi mladim fantom poštene zabave in poštene razvedrila. Načelnikom team-a naše cerkve sv. Cirila in Metoda je bil izvoljen dobro poznani mladenič Mr. Anton Sebanz. Celi organizaciji katoliških sheboygančih fantov in posebno pa še teamu naše cerkve sv. Cirila in Metoda želimo obilo uspeha in napredka na njihovem polju.

Tukajšno mestno sodišče je obsodilo rojaka Joe Slaka na \$1 kazni in stroške. Vzrok čezmerno vživanje opojnih pijač in nespodobno obnašanje. Dospevši v ponedeljek jutro domov je povzročil takozvani “family row”, nakar ga je žena naznanila policiji, ki ga je nato aretirala in dovedla pred mestnega mirovnega sodnika.

Poročevalec.

Chisholm, Minn. — Dne 18. junija je bila v cerkvi sv. Jožefa sv. Birma. Zakrament sv. Birme je prejelo okoli 225 otrok in par odraslih. Slovenskega sprejema škofa pred cerkvijo so se udeležila tudi društva. Društvo Srca Jezusovega šteje 54. K. S.

K. J., društvo Friderick Baraga št. 93. K. S. K. J. s svojimi zastavami. Milostljivi g. škof je birmancem stavil različna vprašanja na katera so otroci jako dobro odgovarjali. Res čudno, tako veliko množino otrok, pa jih tako lepo podučiti in pripraviti. To pač ni lahko delo. Naj o pomnim, da birmanci so bili vsi stari najmanj po 12 let. Razven teh, ki so se pripravljali za sv. Birmo hodi h krščanskemu nauku okoli 300 otrok, kateri se pripravljajo za prvo sv. Obhajilo in drugi zopet za prvo sv. spoved. Vso to množino otrok uči in skrbi zanje naš č. g. župnik Father Schifferer, zakar bi mu morali biti vsi stariši hvaležni. Res je, da tudi nekatere katoliške učiteljice iz javnih šol, precej pomagajo pri verouku, ker veliko jih žrtvuje svoj čas ob nedeljah v cerkvi, kjer po maši in popoldne učijo otroke. Res čast jim!

Sedaj je pa zopet mil. g. škof omenil katoliško šolo, kakor že večkrat poprej. Rekel je tudi, da od vseh župnij na železnem okrožju mora biti Chisholm prvi, da se bo zidala katoliška šola. Poglejmo-nase sosedo Hibbing in Virginijo obe naselbini imate lepe katoliške šole. Marsikdo bo rekel, saj imamo dobre publične šole, da res jih imamo, to mora vsak priznati. Ali pogledjmo s kakor družbo se naši otroci mešajo v publičnih šolah, kjer so namešani otroci različnih narodnostij in ver. Ali se tam otroci eden od drugega uče samo dobre stvari? Kaj se, ampak ravno nasprotno je res, da iz gube še tisto, kar jih doma dobri stariši uče in v cerkvi duhovnik. Zato je naša dolžnost, da se potrudimo in delamo skupno, da čimprej dobimo šolo in farni dom, kjer se bodo zbirala katoliška društva in naša katoliška mladina. **Poročevalec.**

Chicago, Ill. — Priprave za sprejem naših gostov v nedeljo so v polnem tiru. Sicer delajo naši verski nasprotniki z vso silo, da bi te dni razbili našo edinstvo in našo slogovno trostijo najrazličnejše laži in obrekovanja med naselbino. Vendar naši Chicagoški katoliški Slovenci so moške dovolj, da se za vsa ta obrekovanja ne bodo zmenili. Saj smo mi katoliški Slovenci v Chicago že toliko zavedni, da vemo, kaj in kako. Vem ni treba kakih ocpadnikov, da bi nam solili pamet, ali nas ščuvali proti naši župniji. Vsi naši gostje iz sosednih naselbin bodo naši prihodnje nedeljo prijateljski, da bratovski sprejem in smo prepričani, da se bodo med nami dobro počutili.

Kakor se nam sporoča, pridejo Jolietčanje s posebnimi karami, ki odhajajo iz Joliet ob sedmih in pridejo v Chicago ob desetih po Chicagoški uri. Na Ashland in 22. Street jih bodo počakala Chicaška društva in jih sprejela z godbo.

Enako je vse v redu tudi glede banketa in vse drugo.

Vstopnica na banket je za osebo \$1.00, za družino, (to je za moža in ženo z majhnimi otroci) \$1.50. — Vsi odrasli otroci ene družine pla-

(Dalje na 3. strani.)

DENARNE POŠILJATVE.

Vsem pošiljateljem denarja naznanjamo, da pošiljamo denar v Jugoslavijo v kronah in dinarjih, kakor tudi v ameriških dolarjih. Denar se dostavlja na najbližnjo domačo pošto prejemnika in sicer to izvršuje “LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI” s katero smo v zvezi. Kadar pošljete nam denar, vedno označite na navodilni listini, kako želite, da se denar odpošlje v kronah ali ameriških dolarjih.

Včerašnje cene/so bile:

Jugoslovanskim kronam:	Italijanskim liram:
500 kron ..... \$ 2.00	50 lir ..... \$ 3.35
1000 kron 3.90	100 lir 6.25
5000 kron 19.00	500 lir 20.00
10000 kron 38.00	1000 lir 57.00

Za pošiljate v ameriških dolarjih smo dobili posebne cene in računamo sedaj: Od \$1.00 do \$25.00 računamo 40c. Od \$25.00 do \$50.00 računamo 75c. Od \$50.00 do \$75.00 računamo \$1.00. Od \$75.00 do \$100.00 računamo \$1.50. Za vsa nadaljna nakazila računamo po 1c in pol od vsakega dolarja.

Denar pošiljamo tudi potom kabla ali brzojava. Za vsa nadaljna navodila pišite na:

BANČNI ODDELEK “EDINOST”

1849 West 22nd Street

Chicago, Ill.

V NEDELJO POPOLDNE.

TEDENSKI KOLEDAR.

2. Nedelja. — Marijino Obiskovanje Oton.
3. Ponedeljek. — Langfrank, opat.
4. Torek. — Proklaš. Am. neodvisnosti.
5. Sreda. — Ciril in Metod.
6. Četrtek. — Izajija, prerok.
7. Petek. — Lovrencij, spoz.
8. Sobota. — Elizabeta, kraljica.

PETA BOŽJA ZAPOVED. — TELESNI IN DUŠNI UBOJ.

Peta božja zapoved prepoveduje uboj, umor; ne samo telesnega uboja, ampak tudi dušnega, to je pohujšanje.

Razum te prepovedi vsebuje ta božja zapoved tudi zapovedi; zapoveduje nam, da (1) odpuščamo tem, ki so nas razžalili; (2) da dajemo dober zgled; (3) da popravimo škodo, katero smo storili bližnjemu na duši ali na telesu; (4) da mu pomagamo v njegovih dušnih in telesnih potrebah.

Pod telesnim ubojem ne razumemo samo zločina, s katerim pripravimo človeka ob življenje, marveč tudi dvojni in samomor.

Peta zapoved prepoveduje vse, kar je z ubojem v zvezi ali takorekoč v sorodstvu, ali kar povzroča uboj; namreč: (1) sovraštvo, jezo, maščevanje, želje po maščevanju, prepire, tepeže, grdo, surovo ravnanje z reveži; (2) vse, kar škoduje nam samim, nezmernost, sploh vse, kar nam kraja naše življenje.

Dušni uboj, ki rani in ubije našemu bližnjemu dušo, je pohujšanje. Pod pohujšanjem razumemo dejanje ali opuščanje kake stvari, ki je zla morda sama na sebi ali pa je videti zla, in je radi tega vzrok, da pade naš bližnji v greh.

Pohujšanje je eden najtežjih grehov, nobenega ni Kristus tako proklel kakor ravno tega. “Gorje svesti radi pohujšanja!” pravi. “Gorje človeku, po katerem pohujšanje pride!” (Mat. 18, 7).

Bratomor Kajnov ni tako velik greh kakor je pohujšljiv človek. Zato se pa varujmo, da ne damo pohujšanja bližnjemu z nedostojnimi besedami ali šalami; skrbimo vedno, da bomo dali bližnjemu dober zgled.

APOLOGETIKA.

15.—Slučaj.

Slučajno je postal svet, postalo vesoljstvo sploh. Kaj vse se ne zgodi slučajno! En sam slučaj — in človeško življenje ima popolnoma drug potek, drugo usodo; slučaj je bil vzrok največjim iznajdbam; slučajno razširijo se kužne bolezni iz kraja v kraj; slučajen ogenj uniči cele pokrajine itd.

Odgovor:—V teh in sličnih zgledih beseda “slučaj” ne pomenja očitnosti vzroka, ampak nepoznanje tega vzroka ali nepričakovan nastop kake stvari.

Če pa pravim in trdim, da nikako živo bitje ni moglo nastati slučajno ali vsled slučajnosti, potem pravim s tem, da pomenja “slučaj” odsotnost učinkujočega vzroka, z drugimi besedami pravim in trdim: “Živa bitja niso mogla nastati, niso mogla pričeti bivati, ne da bi ne bil njihovega početka povzročil kak vzrok; njihov pričetek je moral imeti zadosten vzrok.” To pa ni nič drugega, kakor zahteva zakona vzrokov, to ni več kakor zahteva zdravega človeškega razuma.

16.—Svetovni red—slučaj?

Iz svetovnega reda torej sklepate na bivanje vsemodrega stvarnika, ugovarjajo nam nasprotniki. Zakaj bi pa red tudi ne bil posledica slučajnosti? Če se da atomom, ki begajo semintja, zadostno časa in prostora, recimo milijarde in milijarde let, potem je moral enkrat nevede in nehotoma, popolnoma slučajno nastati sedanji svetovni red, ravno tako kakor pride na vrsto glavni dobiček ali srečka v loteriji.

Odgovor:—Matematika nam na to daje odgovor, in ta se glasi: Račun verjetnosti nam daje v tem slučaju

kot rezultat: NIČLO.

Naj pojasnim to natančneje. Vzemimo na primer mesto brezštevilnih atomov SAMO sedem kamenčkov, ki leže v ravni vrsti drug poleg drugega, imajo pa vsak drugo barvo, in sicer razne barve mavric. Koliko različnih leg teh kamenčkov je mogočih? Zaznamujmo te kamenčke s črkami a, b, c, d itd.; sledeče lege bi bile mogoče:

Iz prvih dveh črk samo dve: ab in ba

Iz prvih treh 3X2:

abc bac cab

acb bca cba

Iz prvih štirih 4X3X2:

abcd bacd cabd dabc

abdc badc cadb dcab

acbd bcad cbad dbac

acdb bdca cbda dbca

adbcb bdcab dcadb dcba

adcb bdca cdab dcba

Prvih sedem čerk ima 7X6X5X4X3X2 to je 50X40 to je možnih raznih leg. Pri dvanajstih čerkah je že 479.001.600 možnih sestav. Pri trinajstih nad šest milijard, pri petnajstih nad en bilijon, pri dvajsetih nad dva trilijona raznih leg v gotovi vrsti. Verjetnost ene posamezne lege je enaka ENI razdeljeni z DVEMA TRILIJONOMA. Vrsta, v kateri leže te črke ali razni kamenčki, se vrte lahko kakor urni kazalec in zavzamejo lahko neskončno raznih leg. Verjetnost, da bo te dvajset kamenčkov ležalo v gotovi vrsti je enaka ENI razdeljeni z DVEMA TRILIJONOMA pomnoženima neskončnokrat, izid računa je: NIČLA!

Imamo pa sedaj še le dvajset kamenčkov; kdo bo preštel atome celega sveta? Zemlja sama meri nad 2700 milijard milj. Koliko atomov je to? Solnce je 333.000 večje nego naša zemlja. Koliko atomov je to? Naš solnčni sistem je samo mal del vesoljstva. Število zvezd, katere se lahko vidijo s 36 palčnim daljnogledom v zvezdarni (observatoriju) v Kaliforniji (Glej Prof. Young, Astronomija) na sto milijonov!

Če so bile torej najprej vse te ogromne mase vesoljstva edino le nekaka zmes atomov, ki so brez vsakega reda begali in tekali semintja, kdo bi mogel z zdravim razumom pričakovati, da bo nastal čudoviti in stalni svetovni red iz nereda vsled slučajnosti? “Take misli uničijo duha”, pravi Balme: “človeški duh se zmede pri zmešnjavi, katere noben jezik opisati ne more. Je žalostno, da moramo opazovati, kako človek zlorablja svojo pamet, svoj razum, karakteristično potezo svoje velikosti, ker se trudi, da bi pregnal Največjo Modrost, Največji Razum iz svetovja, iz vesoljstva.”

Na očlomljenih vejicah v pragozdu bo spoznal Indijaneec znamenje, katero mu je hotel dati drug divjak, ki je šel tod pred njim. In v velikanško—veličastnem svetovnem redu pa moderni “učenjaki” ateistične vede nočejo videti, nočejo spoznati in priznati Velikega Duha!

Pri kakem človeškem umotvoru še ni nikoli kak človek vprašal: Vsled kakega slučajnosti pa je to nastalo? Zakaj? Ker vidi vsak: Kjer vlada zakon in red, tam je tudi duh delaven. In največji umotvor, svetovje, vesoljstvo naj bi bilo nastalo vsled slučajnosti? Kako blazna, kako nesmiselna, kaka prazna je taka trditev! Eksistenca Boga je tako vzvišena nad vsakim dvomom, da moramo pri tem, ki ga tají, dvomiti o njegovem zdravem razumu.

KOMARJI.

Jaz jako ljubim idilične starokrajске prizore. Te dni sem se zopet enega prav živo spomnil. Hvala za to gre Klepcu & Co. Kakor bi bilo sinoči, sem gledal pred seboj tiste lepe večere, ko sem se iz mesta vračal v rodno vas, na počitnice. Prvi, ki me je ob večernem vrtu že od daleč pozdravil je bil klepetec razvsoke lipe, potem so se pa drug za drugim začeli oglašati vaški psi.

* * *

Prosvetitelj meteorist me vpraša, koliko ena duša vaga. Odgovarjam, da niso vse duše enako težke. Njegova n. pr. je tako težka, da če jo bo prišel en sam ta spodnji iskat, bo “bruh” dobil. Jih bo treba najmanj pol tucata.

* * *

Kar pa tiče tisto najnovejšo operacijo bo pa boljše, če se na Peterčka obrnete, on je specialist za take reči.

* * *

Prosvetitelj pravijo, da se ne brigajo za drugi svet. A to, kakor je videti, jim ne prihaja nič kaj iz srca. Če kdo le malo namigne, da so še na kakem drugem planetu živa bitja, kar od veselja poskočijo. Ne vem ali nrislijo svoj skrahanj biznes tja prenesti kali. Po mojem mnenju bi bila zanje najbolj pripravna luna v najvišje stadiju svojega razvoja.

* * *

Nekemu “Resnicoljubu” iz Joliet, pardon iz Chicago, se milo toži po tistih rajskih časih, ko so še ovce in volkovi, včasih pa še pastirji zraven, skupaj pili in navdihnjeni od alkoholovega duha reševali razna verska, cerkvena in narodna vprašanja. Potem je pa prišla ena rujava kača iz Evrope in napravila konec temu rajanju. — “Res nicoljub!” Lepšega spricevala tej “kači” niste mogli dati, četudi niste na to mislili, ampak nasprotno. Prav podobni ste Baalamu, ki je mislil preklinjati Izraelce, pa jih je nehoti blagosloviljal.

* * *

Joe: Ti, John, ti včasih kako pametno pogruntáš, povej mi vendar, kako se hočem na lep način tega čičakega hribovca otresti, sicer mi res ne bo dal “gmaha”, kakor jud ne.

John: Veš kaj, Joe, ne zameri mi, dobro ti hočem, ako si res tako omejen, kakor tvoji odgovori kažejo, bo najbolje, če mu pišeš, da se en ameriški gentleman, s takimi ne fajta, je pod njegovo častjo.

Joe (zadovoljno): That is all right!

Pomirjevalno.

Oče: “Povem ti, Stanko, da za god ne boš dobil bobna, — jaz bobnanja ne morem prenašati.”

Stanko: “Ali, ata, saj sem ti že obljubil, da bom bobnal samo takrat, kadar boš ti spal.”

DR. RICHTER'S “PAIN-EXPELLER”

Pri prvem znaku prehlada, se cuti ščipanje revmatizma ali nevralgije. Zato je važno, da se takoj namažete s zato narejenim mazilom. Pazite da bo na vsaki flaški Pain-Expellerja znak sidra. Cena 35c in 70c v drugarnah. F. Ad. Richter & Co. 104-114 S. 4th St. Brooklyn, N. Y.

Michael Železnikar

JAVNI NOTAR V URADU “EDINOSTI”.

Izdeluje vsa NOTARSKA DELA kakor “affidavite”, pooblastila, kupne pogodbe za tu in stari kraj.

1849 West 22nd Street,

Chicago, Ill.

IZ SLOVENSКИH NASELBIN

(Nadaljevanje 2. strani.)

čajo po \$1.00.

— Župan Thompson je obljubil, da pride vsaj za trenutek, ako bo le nekoliko mogel. Glavni govornik bo najbrže državni pravdnik Crow.

— Vsi Čičaški Slovenci, ki se mislijo udeležiti banketa, naj si gotovo poskrbe vstopnice do četrtega. Vsi zunanji Slovenci bodo lahko dobili vstopnice za banket dopoldne pred sv. mašo ali popoldne pri paradi. Pri banketu bodo nastopili razni govorniki in bodo pela društva iz Joliet, Waukegana in Chicago.

Vsa slavnost obeta biti nekaj posebnega in zanimivega. Kakor lahko sodimo po sporočilih iz sosednjih naselbin, imeli bomo najmanj dva tisoč udeležencev samo iz okolice Chicago poleg Čičazanov. To bo v resnici dan, kakoršnega Chicago še ni videla.

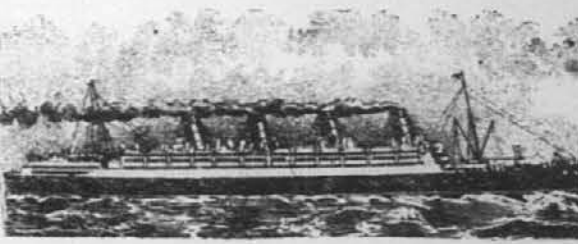
Čičaški Slovenci se prosijo, naj razobesijo na hišah svoje zastave v čast došlim gostom. Tudi naj naprosijo svoje ameriške sosedje naj nam v čast store isto.

Forest City, Pa. — Sl. uredništvo “Edinosti”: — Če prav naša naselbina ni bogve kako velika, vendar, ko bi kdo imel čas za Vaš list bi imel dosti novega pisati. Mesec majnik smo praznovali, kar najlepše. Sedanjí mesec Jezusovega Srca pa nič manj. Vsaki dan so litanije k Jezusovemu Srcu in ob petkih in nedeljah pa posebna pobožnost s pri-

(Nadaljevanje 1. strani)

Zato predragi stariši! Ko bo zopet kmalu prišel čas, da boste poslali v šole svoje otroke, premislite in presodite nekoliko gori navedene besede, s katerimi je pohvalil katoliške farne šole newyorški governor sam. Ne vrjemite raznim nergačem in hujšakcem, ki bi radi iztrgali iz src vaših otrok vsako versko vzgojo. Ne vrjemite raznim protiverskim listom, ki tudi med nami Slovenci delajo in mažejo proti katoliškim šolam, ker ti ljudje sami nič ne znajo, kako naj potem Vam kaj svetujejo, kam da pošljite svoje otroke v šolo. Sodište s svojim zdravim razumom in če boste tako sodili, potem ni nobenega dvoma, da bi ne dali svoji deci dobre katoliške vzgoje, katero hvalijo vsi pametni ljudje!

ŠIFKARTE ZA VSE LINIJE!

Smo zastopniki vseh praobrodskih črt za osrednji in zapadni del Združenih Držav. Potnike odpravljamo iz Chicago in v New Yorku jih sprejme naš zastopnik, ki jim preskrbi udobna in zanesljiva prenočišča. Sedaj se lahko pošlje karto svojim domačim tudi v stari kraj.

ZA NOTARSKA DELA IN ZA POTNE LISTE

se vedno obrnite na nas, ako hočete biti v tem oziru dobro postreženi. Mi izdelujemo vsa notarska dela, kupne pogodbe za tu in stari kraj, prošnje za dobavo svojih domačih iz starega kraja, kadar potrebujete tolmača na sodnji se zglasite na našem uradu in postregli vam bomo vse kar v naši moči. Za vse pojasnila se obrnite osebno ali pa pismeno na:

LINCOLN REALTY CO.

1901 West 22nd Street,

Chicago, Ill.

Telephone: Canal 4918.

POMOČ

se bo nudila vsem tistim, ki bodo lačni in žejni v nedeljo, dne 2. julija o priliki polaganja vogelnega kamna slovenske šole in Narodnega doma v Chicagi pri:

Mrs. Heleni Kušar

Soft drinks & Ice Cream Parlor

1847 West 22nd Street,

Chicago, Ill.

Opoldne se bo serviralo izvrstno gorko kosilo, kakor tudi cel dan gorka in mrzla jedila.

Serviralo se bo tudi vsakovrstne pijače in okrepčila.

Čenjenim gostom se ob tej priliki priporočam v naklonjenost!

J. M. Dovič:

KOVAČ IN NJEGOV SIN.

POVEST.

(Dalje.)

“Star človek se ne predela. Pa če se, kmalu umrje.”
Neprijetno so dirnile te besede odhajajočega notarja, in še dolgo v noč je pretehtaval Čmokove besede.
“Resnico je govoril, toda ni nobenih pravil brez izjem”, zaključil notar svoje premišljevanje.

Barba Kolenčeva pa bi bila rekla, ko bi bila slišala kovačeve besede: “Čmok veliko ve, več kakor drugi ljudje.”

Toda Barbe ni bilo tisto popoldne v vasi, da bi kaj slišala. Pač pa jo je drugo jutro — bil je sopraznik in ljudje so prišli k sv. maši — župnikova kuharica ustavila pred cerkvijo in ji povedala, kakšne želje imata Reberski in Kolenčev gospod.

“Le ne skrbi, Anica, še danes bodem govorila z Martinom. Nekaj dni pa naj gospod župnik le še počakajo s svojo mislijo. Me ženske znamo tako stvar veliko bolje napeljati.”

Opoldne je Martin napajal kobile. Malo čudno se mu je zdelo, da Barba danes opoldne hodi prāt, zato reče že od daleč:

“Kaj imate plenice za prati, da se ti tako mudi?”

“Kaj, plenice, Martin! Teh pri nas še ne bo tako kmalu. Bodo prej v mlinu.”

“Barba, le počasi,” reče Martin, vendar se mu je videlo, da je rad slišal o plenica.

“Martin, ali veš nekaj novega?”

“Vem, vem, pa bode težko kaj kruha iz te moke.”

“Pa zakaj? Ali ti nisi za to?”

“Jaz sem, toda...”

“No, toda... Čmok, kaj ne, ni za to?”

“Uganila si.”

“Pa misliš ti, da župnik in notar nimata take moči kakor kovač?”

“E, ne verjamem. Čmok ostane Čmok. Kdo bi bil njemu kos?”

“Pa kaj hoče kovač?”

“On mi je rekel, da naj le počakam, da župnik odide.”

“Boji se ga torej vendarle, župnika.”

“Tega ravno ne. Toda noče župnika žaliti.”

“Hm, to so čudne reči!”

“So, so”, zamrmra Martin in zamišljen odide.

Barba ni bila zadovoljna s hlapčevim odgovorom. Ko pride domov, stopi v kuhinjo k Reziki.

“Rezika, z Martinom ne bo nič. Boji se Čmoka.”

Rezika je bila silno vesela, kakor že davno ne, ko je izvedela, kaj sta strica uganila. Zato ni mogla iztrpeti, da ne bi sama začela spravo izvrževati.

Drugi dan po sv. maši, ki jo je daroval Reberski stric, gre sama v zakristijo in pove mežnarju, da bi rada nekaj govorila z Reberskim gospodom.

Župnik Reber odgovori mežnarju, naj pride Rezika v župnišče.

Po zajutru sta bila župnik in Rezika sama v hištrni.

“Gospod župnik! Kdo je bolj vesel te novice kakor jaz, da mislite odpraviti staro sovraštvo med sosedi. Ako vam morem kaj postreči, sem na razpolago in prosim, da bi jutri maševali na dober namen.”

“No, Rezika, ti si bila vedno pridna deklica”, reče župnik in jo potrkalo po rami. “Zato sem preverjen, da mi bodeš tudi v tej stvari stala na strani. Povej očetu in materi, da imam jaz dobre namene in da naj povesta, kaj bi rada, da se jima ustreže.”

“Nič drugega, gospod župnik, da vi kovača Čmoka odpravite od hiše. Ta je, ki dela zgago in zdražbo.”

“Tako? Je verjetno? Če se prepričam, da je res to, kar si zdaj govorila, bodi uverjena, da bom to storil, seveda če bode v mojih močeh. Oglasi se čez par dni zopet pri meni in povedal ti bom, kaj sem opravil.”

Še tisto popoldne je župnik govoril z bratom. Ta je bil takoj pri volji.

“Le odpravi ga, če ga moreš, jaz ga ne morem.”

“Bi tudi ne bilo lepo, ko bi ga zapodil od hiše na stara leta. Toda obljubi mu, da mu kupiš kod drugod kovačnico.”

Reber se zamislil, pa izjavi: “Tudi to bom storil.”

“Dobro”, reče župnik. Ko pa so opoldne pokosili, namigne župnik kovaču, naj pride po obedu k njemu.

Čmok je nekaj zagodrnjal, toda prišel ni župniku na obiske. Misli si je, da ga bode župnik najbrž prijemal zaradi pijančevanja, in zato ni šel.

Župnik naroči hišni gospodinji, da naj ga ona privabi k njemu. Pa Čmoka le ni bilo.

Na večer pa se župnik, idoč na izprehod, sam odpravi, da poišče Čmoka v kovačnici.

Ravno sam je bil pri delu.
“Kaj želite, gospod župnik?”
“Pridi vendar k meni, da bodeš popravil ključavnico, ki se je potrla pri večnih vratih.”

Govorila sta še to in ono in kovač je obljubil, da pride h gospodu župniku.

Drugo jutro, ko je župnik maševal, res pride. Čmok v stričevo stakovanje in hitro popravi ključavnico.

Župnik se vrne, opazi takoj popravljeno ključavnico, toda Čmoka ni bilo, da bi govoril s stricem.

Župnik ga zopet obišče v kovačnici. Dolgo časa je sedel na klopi in čakal, da so odšli vsi, ki so imeli kaj opraviti v kovačnici. Nato pa pristopi župnik in pravi resno:

“Urh, ali si zadovoljen v Rožnem logu?”

“Sem.”

“Ali bi šel kam drugam, ko bi ti kdo kovačnico podaril?”

“Ne!”

“Pa prav zadovoljni niso tukaj s tabo!”

“Kdo je to rekel?”

“Reber že.”

“No, če ni, se to lahko pomaga.”

Župnik ni več izpraševal kovača. Ta pa je zvečer šel po klancu navzgor in se ustavil pred hlevom Kolenčevim. Ta je ravno konja izpregel, prišedši iz gozda.

“Pa ti tukaj, Urh? Kaj te je prineslo semkaj?”

“Ali me hočeš v svojo kovačnico?”

“Tebe? Kaj sta se z Rebrom skregala?”

“To tebi ni nič mar. Povej, ali me hočeš?”

Kolenec je z veseljem sprejel Čmokovo ponudbo.

Drugo jutro na vse zgodaj je Čmok zmetal vse svoje kovaško orodje črez potok, in ko so ljudje odhajali, jih je vabil, naj gredo črez most na to stran Reberce.

Čmok je bil Kolenčev kovač.

IX.

Župnik Reber ni dosegel zaželenega uspeha. Potrtega srca se je vračal na svojo župnijo. Tudi pri Rebrovih niso bili zadovoljni, da jim je Čmok pobral kopita. Zdaj bode zopet Rebrova kovačnica stala prazna. Pa nič ne dene, saj Reber ni bil ravno gladoven človek, da bi je Čmok dal mir.

Kolenec je imel sicer resno voljo, pomiriti se s sosedom. Toda ko se mu je na enkrat Čmok ponudil za tovariša, ga je hitro minila volja, pogadovolj. Tisti nadležni duh, ki ga je mučil noč in dan v podobi črnega kovača, tisti duh je stopil v ozadje, in Kolenec se je tolažil, z upom, da se jati se s sosedom. Zdaj bo Čmok na moji strani, si je mislil, in to je meni Čmok poča in ne zavira več njegovih naklepov.

Toda Čmok je ostal stari kovač tudi na desnem bregu Reberce. Kolenec sicer ni dosti segal v njegove račune, pač pa je Rebru grenil življenje. Martin je bil še vedno njegov prijatelj, toda skriven. Nasprotno pa ga Rupert ni mogel in z Reziko sta bila še vedno te misli, da Čmok nič dobrega ne namerava.

POZOR!

KNJIGA “O LEPEM VEDENJU” JE ZLATA VREDNA.

Knjiga Vam pokaže, kako se morete vesti v različnih družbah, da dosežete spoštovanje in ugled.

Ker smo jih prejeli le nekaj izvodov zato pišite še danes po njo predno poide iz zaloge.

Cena \$1.00.

“AVE MARIA”,

1849 West 22nd Street,

Chicago, Ill.

GOSPODINJE POZOR!

Pravkar smo prejeli nekaj knjig

VARČNA KUCHARICA.

To knjigo je sestavila za Slovenske kuharice

MARIJA REMEC.

Knjiga je zelo velike važnosti za kuharice, ker pove kako se z malimi stroški naredi umetna in okusna jedila.

Knjiga je trdo vezana in stane 95c.

Ker jih je v zalogi le omejeno število, pišite po njo takoj na:

“AVE MARIA”,

1849 West 22nd Street,

Chicago, Ill.

VSO ODPRAVO

OD GLAVE DO NOG

si lahko kupite pri nas. V zalogi imamo najboljše trpežne obleke, najboljše vsakovrstne črevlje, klobuke, spodnje obleke, praznične in za na delo srajce, najboljše ovratnike in kravate za srajce. Kadar kupujete črevlje za praznike ali za na delo pridite k nam in dobili boste najboljše črevlje, ki si jih morete kupiti za vaš denar. Za vaše dečke imamo najboljše trpežne obleke, črevlje, kape, srajce in sploh vse, kar rabijo.

Mi Vam obljublamo, da v naši trgovini, dobite vedno najboljšo vrednost za “VAŠ DENAR”!

J. J. DVORAK & CO.

1853-1855 BLUE ISLAND AVE.,

CHICAGO, ILL.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS.

Zakaj se baby jokca.

Mama: “Tonček! Zakaj se baby joka?”

Tonček: “Menda zato, ko sem mu vzel kos ‘torte’ in mu pokazal kako se jo poje.”

* * *

Razlika med tigrom in socializmom.

Mike: “Že devet let sem član jednote, in vsak dan me uče ‘rdeči’ učredniki, kaj je socializem, vendar iz tega njihovega učenja ne morem ničesar razumeti, ker, kar danes trdijo, jutri zanikavajo.

Jack: “Veš, socializem je podoben tigru. Samo toliko je med njima razlike, da tiger žre ljudi, če jih dobi, a naši socialisti pa ljudski denar, če jim ga kak bedak da!”

* * *

Po sebi sodil.

Kmet gleda dva igravca šaha. (Zase): “Hm, že celo uro nič ne govorita, sem radoveden, kdaj si bosta skočila v lase?”

* * *

Slab poklon.

Boječ ženin je bil povabljen na obed k starišem neveste. Gospa: “Zakaj pa nič ne jeste? Ali se vam ne dopade?”

Mladi mož išče kak primeren poklon, naposled pravi dobrosrčno: “Oh, kdor sedi poleg vaše gospodične hčerke, mu preide dober tek.”

KOT MANHATTAN INDIJANCI.

V letu 1626 meseca maja je prišel Peter Minuit, prvi splošni upravitelj nove Nizozemske kolonije na Manhattan otoku na svoj prostor. Prišel je svojo službo s tem, da je kupil ta otok. Indijanski poglavar je sprejel nekoliko raznobarnih korald in drugih svetlih predmetov, skupne vrednosti tedaj okrog 24 dolarjev. To je bila prva zemljiška kupčija v zgodovini države New York. Kadar čitate o ti “kupčiji” nas sili v smeh, ampak koliko ljudi še danes kupčuje stopnjevaže z Indijanci! Kadar trpe vsled slabega teka do jedil, zabasnosti, glavobol, ali kake druge žledodčne nerednosti, navadno kupijo ceno ponarejene stvari, navadno zato, ker nosijo krasne kričeče znamenja ali pa kakšno prav dolgo neznano ime. Ti vržejo stran svoj denar. Pametni ljudje uprašajo svojega lekarnarja ali trgovca z zdravili po Trinerjevem grenkem vinu, katero slovi že nad 32 let in nosi zaupanje kot uspešno zdravilo, ki gotovo pomaga. “Trinerjevo grenko vino se je izkazalo kot izvrstno zdravilo za žledodčne bolezni”, nam piše Mr. Joseph Jagos iz Van Wert-a, Ohio, z dne 11. maja. Tudi vam bo to zdravilo pomagalo, torej poskusite Trinerjeva najpred.

NAZNANILO IN PRIPOROČILO

Vsem našim cenjenim naročnikom in dobrotnikom naših listov, kakor tudi vsem rojakom v Clevelandu in državi Ohio, naznanjamo, da jih bo v kratkem obiskal naš potovalni zastopnik Mr. Frank Zupančič, ki je pooblaščen pobirati naročnino za vse naše tri liste, oglase in vsa druga naročila, ki so v zvezi z našimi listi. Vsem našim naročnikom in blagim dobrotnikom, kakor tudi vsem rojakom, ga najtopleje priporočamo in prosimo, da grejo Mr. Frank Zupančiču na roke v vseh ozirih pri njegovem delu za katoliški tisk. Pomagajte mu širiti naše liste!

Uprava Ave Maria, Edinosti in Glasnika P. S. J.

J. KOSMACH.

1804 W. 22nd St., Chicago, Ill.
Rojakom se priporočam pri nakupu raznih
BARV, VARNIŠEV, ŽELEZJA, KLJUČAVNIC IN STEKLA.
Prevzamem barvanje hiš zunaj in znotraj, pokladam stenski papir.
Najboljše delo, nanižje cene.
Rojaki obrnite se vselej na svojega rojaka!

Prepričajte se!

Da mi resnično izdelujemo najkrasnejše ženitovanjske slike.

Da imamo na razpolago za slikanje najlepše pozicije. Da izdelujemo vsa dela točno in po najzmernejših cenah.

Vsem se priporočam.

Nemecek
FOTOGRAFIST

1439 W. 18th St., cor. Albert, Chicago, Ill.

Phone: Canal 2534.